

Paide Gümnaasium

Kodutütarde organisatsioon enne Nõukogude
okupatsiooni ja kaasajal

uurimistöö

Sirle Orav 11H

Juhendaja: Ahto Mäeots

Paide 2006

Sisukord

Sissejuhatus	4
1. Kodutütarde organisatsioon enne Nõukogude okupatsiooni	5
1.2. Organisatsiooni loomine.....	5
1.2. Kodutütarde organisatsiooni eesmärk ja ülesanded.....	5
1.3. Kodutütarde organisatsiooni liikmed.....	6
1.4. Kodutütarde seadused, töötused ja juhtsõna.....	7
1.5. Organisatsiooni juhtimine	8
1.6. Järgukatsed ja erikatsed	10
1.7. Kodutütre vorm	11
1.8. Tervitamine.....	12
1.9. Kodutütarde organisatsiooni likvideerimine	13
2. Kodutütarde organisatsioon kaasajal	14
2.1. Organisatsiooni taasloomine	14
2.2. Eesmärgid ja ülesanded	14
2.3. Organisatsiooni liikmed.....	15
2.4. Kodutütarde seadused, pühalik töötus ja juhtsõna.....	16
2.5. Organisatsiooni juhtimine ja struktuur	16
2.6. Järgukatsed ja erikatsed.....	18
2.7. Vorm.....	19
2.8. Tervitamine.....	20
2.9. Organisatsioon tänapäeval.....	20
3. Organisatsiooni sümboolika, tunnused, patroonid, toetajad ja sõbrad	22
3.1. Lipp.....	22
3.2. Kodutütarde üldmärk.....	22
3.3. Kodutütarde tunnustusrist.....	23
3.4. Kodutütarde hoolsuspael	23
3.5. Kodutütarde toetajad, patroonid ja sõbrad.....	23
4. Võrdlus	25
Kokkuvõte	28

Kasutatud kirjandus	29
Lisad	30
Lisa 1. Kodutütarde peavanemad	30
Lisa 2. Kodutütreks astuja sooviavalduse näidis	34
Lisa 3. Küsitlus	35
Lisa 4. Kodutütarde endine tervitus lipule.....	36
Lisa 5. Kodutütarde tervitus	37
Lisa 6. Kodutütarde nüüdisaegne tervitus lipule	38
Lisa 7. Süboolika ja tunnustused	39
Lisa 8. Kodutütarde struktuur.....	40
Lisa 9. Järgutäpid ja nende asetus	41
Lisa 10. Vanemate käelindid	42
Lisa 11. Rühma ja salga hindamisraamatute näited	43
Lisa 12. Organisatsiooni juhtimise näide	44
Lisa 13. Intervjuu Helja Jõudvaldiga.....	45

Sissejuhatus

Minu aastatöö teemaks on “Kodutütarde organisatsioon enne Nõukogude okupatsiooni ja kaasajal”. Teema valisin, kuna olen ise kodutütar alates aastast 2002 ja seega antud organisatsiooniga tihedalt seotud. Kuna organisatsioonis tuleb teha järgukatseid, mis sisaldavad kodutütarde ajalugu, siis hakkas mind järjest rohkem huvitama kuivõrd erineb algusaastate organisatsioon praegusest.

Antud teemat pole varasematel aastatel uuritud. Teema on aktuaalne, sest kodutütarde arv viimaste aastate jooksul kasvab ning huvi organisatsiooni ja selle tegevuse vastu suureneb tänu meediale.

Selle uurimistöö käigus kavatsen võrrelda Kodutütarde organisatsiooni struktuuri, liikmestikku, sümboolikat, kombeid, seadusi, järgukatseid, erikatseid, tervitust, ülesandeid, vormi ja tegevust, samuti eesmärke enne likvideerimist ja tänapäeval. Lisaks toon välja peavanemate elulood.

Töö praktiline osa põhineb küsitlusel ja intervjuul. Plaanis on teha intervjuu ühe endise Järva ringkonna kodutütrega, Helja Jõudvaldiga, kes oli organisatsiooni liige enne Nõukogude okupatsiooni. Samuti tahan teha küsitluse Järva ringkonna kodutütardega vanuses 12-18 aastat. Intervjuu ja küsitluse tulemusena tahan võrrelda arvamusi ja muljeid organisatsiooni tegevusest eri aegadel. Võrdluse teen ka organisatsiooni kirjanduslike algallikate põhjal.

Hakkan uurima organisatsiooni tegevust vahemikes 1932-1940 ja 1991-2006. Sellel töö on ka hiljem praktiline eesmärk, kuna peale valmimist ja kaitsmist läheb töö üks variant Kaitseliidu Järva malevasse õppematerjaliks. Töö leiab seega ka laiemat kasutust pärast kaitsmist.

1. Kodutütarde organisatsioon enne Nõukogude okupatsiooni

1.2. Organisatsiooni loomine

Mõte Kodutütarde loomisest tõusis esile pärast Noorte Kotkaste organisatsiooni asutamist. Hakati kutsuma ellu seni Noorte Kotkaste juures töötanud tütarlaste rühmasid (Päts jt. 1935). Kodutütarde organisatsioon loodi ametlikult 19. jaanuaril 1932. aastal, kui esimesed ajutised Kodutütarde põhimäärused kinnitas Kaitseliidu ülem J.Roska (hiljem Orasmaa). Kodutütarde organisatsioon oli Naiskodukaitse eriorganisatsioon, mis koosnes noortest tütarlastest. Esimeseks Kodutütarde peavanemaks sai 9. septembril 1933. aastal Salme Pruuden (vt Lisa 1). (www.kodutytar.ee)

1.2. Kodutütarde organisatsiooni eesmärk ja ülesanded

Kodutütarde organisatsiooni eesmärgiks oli koondada noori tütarlapsi omaette üksuseks selleks, et

1. kasvatada neist Eesti Vabariigi kodanikke ja ühtlasi arendada nende rahvuslikku meelsust, süvendada armastust kodu ja isamaa vastu ja tutvustada kodaniku kohustusi;
2. kasvatada neist isikut, kes olid tasakaalustatud ja heade elukommetega, sealjuures arendada neis enesevalitsemist, ettevõtlikkust, ausust, otsustamis- ja vastutusvõimet, iseseisvust ja kindlust, vanemate austamist ja sõnakuulmist, tähelepanelikkust ja südamlikkust, äratada usulisi tundeid ja süvendada armastust looduse ja loomade vastu;
3. valmistada neid ette naise ja ema kutsele, tutvustada naise ülesandeid ja kohustusi, õpetada hoolitsema tervise, puhtuse ja korra eest.

Selleks, et neid kolme eesmärki saavutada, hakati korraldama vastavaid harjutusi, mängu, loenguid, kursusi, praktilisi töid, näitusi, koosolekuid, pidusid, võistlusi, ekskursioone, matku ning teisi kultuurilisi ja majanduslikke ettevõtmisi. Ühtlasi anti välja ajakirju või häälekandjaid, samuti olid olulised tihedad sidemed kooli ning Noorte Kotkaste organisatsiooniga. (Kodutütarde... 1934)

1.3. Kodutütarde organisatsiooni liikmed

Organisatsiooni liikmeks võis olla 8-18 aastane naissoost Eesti kodanik. Juhul, kui liige õppis kesk-, täiendus- või kutsekoolis, siis võis ta jääda liikmeks kooli lõpetamiseni. Liikmeks ja organisatsioonist väljaastumine oli vabatahtlik. Kodutütred astuja esitas kahe organisatsiooni liikme soovitusel ja kirjaliku sooviavalduse, millel oli vanemate ning koolijuhataja nõusolek (vt Lisa 2). Liikmeks astuja pidi olema vähemalt kaks kuud kandidaat. Selle aja jooksul tutvuti Kodutütarde põhimõtete, kodukorra ja teiste oskustega, mis olid vajalikud VI järgukatse sooritamiseks. Kodutütarde organisatsiooni täieõiguslikuks liikmeks saamiseks pidi kandidaat sooritama vastava järgu katse ja andma pühaliku tõotuse: „Tahan olla hää ja sõnakuulelik kodutütar, armastada oma kodu, austada oma vanemaid ja juhte.” Kodutütred jagunesid vanuse järgi nooremateks (8-14 aastat) ja vanemateks kodutütardeks (12-18 aastat). (Kodutütarde... 1934)

Nooremal kodutütrel oli õigus kanda kotkamärki ja vormi ühes kaelarätikuga ilma järgutäppideta. Kui kodutütar oli saanud 12. aastaseks, andis ta vanema rühma kodutütred pühaliku tõotuse, mis oli järgmine: „Tahan olla korralik ja aus, armastada oma kodu ja isamaad, aidata ligimest ja jääda ustavaks Kodutütarde põhimõtetele ja määrustele.” Peale tõotuse andmist oli tal õigus kanda kotkamärki ja vormi ühes kaelaräti ja järgutäppidega. Nooremad kodutütred jagunesid VI ja V järku, vanemad IV- I järku. Pärast I järku võidi vanema rühma kodutütar tunnistada noortemagistriks, kui ta oli juhtimises vilunud ning kaitsnud vastava töö. (Kodutütarde... 1934)

Juhul, kui õppetöös edasijõudmine oli nõrk, kustutati kodutütar nimestikust. Erandeid võis teha vaid rühmavanema kaalutlustel, kui ühes aines oli nõrk hinnang. Kodutütre väljaheitmine toimus rühmavanema või Kodutütarde kohtu ettepanekul jaoskonnavanema poolt. (Kodutütarde... 1934)

1.4.Kodutütarde seadused, töötused ja juhtsõna

Kodutütarde kombesid ja seadused jagunesid kaheks: noorema rühma ja vanema rühma kodutütarde seadusteks. Noorema kodutütre seadused ja kombesid olid järgmised:

1. *Noorem kodutütar ei viibi hommikul kaua voodis, vaid tõuseb kohe pärast ärkamist;*
2. *noorem kodutütar korraldab pühapäeviti ja suvevaheajal oma voodi ise ja ei oota, kuni teised seda teevad;*
3. *noorem kodutütar peseb end hoolega ega unusta seejuures pesemata kõrvu ja kaela ning puhastamata küüsi, samuti peseb ta oma jalad;*
4. *noorem kodutütar puhastab oma hambad, sest ta teab, et hambad on kõhu sõbrad;*
5. *noorem kodutütar seisab ja istub sirgesti, mitte aga küüru;*
6. *noorem kodutütar viib alustatud töö alati lõpule;*
7. *noorem kodutütar ei kaeba ega hädalda, kui tal on raske või valus;*
8. *noorem kodutütar on igapäev vastu lahke ja viisakas;*
9. *noorem kodutütar püüab teha head oma ligimesele;*
10. *noorem kodutütar on loomade ja looduse sõber ja nende kaitsja.*

(Kodutütarde... 1934)

Noorema kodutütre töötus on järgmine: „Tahan olla häa ja sõnakuulelik kodutütar, armastada oma kodu, austada oma vanemaid ja juhte.”

Vanema kodutütre kombed ja seadused olid aga erinevad noorema rühma kodutütarde kommetest ja seadustest ning kõlavad järgmiselt:

1. *Kodutütar armastab oma kodu ja on ustav isamaale;*
2. *kodutütart võib usaldada;*
3. *kodutütar kuuleb oma vanemate ja juhtide sõna;*
4. *kodutütar on aus, karske, südamlik ja elurõõmus; puhas mõttes, sõnas ja teos;*
5. *kodutütar annab head eeskju, õpib hoolega ja püüab edu poole;*
6. *kodutütar on viisaks, lahke ja abivalmis; on nõrgemate kaitsja ja vanemate austaja;*
7. *kodutütar on hoolas ja tähelepanelik, ei oota käske, viib alatud töö lõpule;*
8. *kodutütar hoolitseb puhtuse ja korra eest oma ümbruses ja aitab vanemaid, eriti ema koduses töös;*
9. *kodutütar võtab eeskju vanemate hoolest ja väsimatusest, on töökas ja kokkuhoidlik;*
10. *kodutütar on looduse ja loomade sõber.*

Vanema kodutütre töötus on järgmine: „Tahan olla korralik ja aus, armastada oma kodu ja isamaad, aidata ligimest ja jääda ustavaks Kodutütarde põhimõtetele ja määrustele.”

Kodutütardel oli lisaks kommete ja seadustele ka juhtsõna: „Isamaa auks- ole valmis!

Vastus: „Alati valmis!” (Kodutütarde... 1934)

1.5. Organisatsiooni juhtimine

Kodutütarde organisatsiooni juhtimises oli mitu etappi. Nii oli jagunesid kodutütred salkadesse, rühmadesse, ringkondadesse ja jaoskondadesse, millest igal oli oma juhtimine. Samuti oli tervel organisatsioonil üks juht-peavanem. Talle allusid teised juhtivad organid ja vanemad. Järgnevalt tutvustataksegi kodutütarde struktuuri ülesehitust (vt lisa 12).

1934. aasta „Kodutütarde põhimäärustes” on kirjas, et kodutütarde rühmi võib asutada Naiskodukaitse ringkonna või jaoskonna juurde. Kodutütred jagunesid 6-8 liikmelisteks salkadeks, mis moodustasid rühma. Rühma juhtisid täiskasvanud rühmavanem, rühma liikmetest valitud rühmajuht ja tema abi(d), samuti rühma üldkoosolek. Rühmavanema määras ametisse üheks aastaks Kodutütarde jaoskonnavanem, kes oli rühma esindajaks ja koostas igal aastal aruande aastasest tegevusest. (Kodutütarde... 1934)

Rühmajuht ja tema abi(d) valiti rühma üldkoosolekul ning nad kinnitas ametisse jaoskonna- või ringkonnavanem rühmavanema ettepanekul. Rühmajuht oli ühtlasi ka rühma sekretäriks. Tema ülesanneteks oli töö algatus, töö juhendamine, rühmavanema käskude täitmine, rühmavanema ülesandel ja juhtimisel kursuste ja teiste õppetööde läbiviimine. Samuti tuli tal esindada rühma pidustustel ning esinemistel ja kanda vastutust rühma liikmete eest. (Kodutütarde... 1934)

Rühma üldkoosolekuid peeti vähemalt kaks korda aastas. Koosoleku kutsus kokku rühmavanema teadmisel rühmajuht. Üldkoosolek oli otsustusvõimeline juhul, kui kohal olid vähemalt pooled rühmaliikmetest ja rühmavanem või tema abi. Rühmavanem kinnitas koosolekul tehtud otsused. (Kodutütarde... 1934)

Kodutütarde rühmad, mis olid asutatud Naiskodukaitse jaoskondade juurde, moodustasid jaoskonnad. Jaoskonda juhatas jaoskonnavanem, kelle määras Kodutütarde ringkonnavanem kasvatusküsimusi tundvate isikute hulgast Naiskodukaitse jaoskonna esinaise nõusolekul. Ametisse kinnitas jaoskonnavanema Naiskodukaitse ringkonna juhatus. Tema ülesanneteks oli jaoskonna juhtimine, tegevuse järelvalve. Peale selle tuli tal anda juhtnööre, esindada jaoskonda ja kutsuda aeg- ajalt kokku rühmavanemaid töökoosolekuks. Ühtlasi pidi ta esitama aruande jaoskonna tegevuse kohta. (Kodutütarde... 1934)

Kodutütarde jaoskonnad ja rühmad moodustasid ringkonna, mida juhatas kolmeliikmeline juhatus ja ringkonna vanematekogu. Viimase moodustasid kõik ringkonna rühma- ja jaoskonnavanemad koos ringkonnavanemaga. Ringkonna juhatus koosnes ringkonnavanemast ja tema abist. Juhatuse ülesanneteks oli teha kokkuvõtte jaoskondade aastaaruannetest.

Ringkonnavanem oli ringkonna esindaja, teda asendas ringkonnavanema abi, kes oli ühtlasi ka ringkonna laekahoidjaks. Lisaks peeti vähemalt kord aastas ringkonna vanematekogu koosolekut. Sellest võtsid osa kõik ringkonna rühma- ja jaoskonnavanemad, ringkonnavanem abiga ja Naiskodukaitse ringkonna esindaja. Koosolek oli otsustusvõimeline, kui osalesid vähemalt pooled liikmetest. (Kodutütarde... 1934)

Kodutütarde organisatsiooni juhtisid peavanem, vanematekogu ja kongress. Peavanema ja kaks abi valis Naiskodukaitse keskjuhatuse kolmeks aastaks ja nende ülesanneteks oli organisatsiooni üleriigiline juhtimine, organisatsiooni esindamine sise- ja välismaal. Peavanem oli vastutav Naiskodukaitse keskjuhatuse ees. Vanematekogu koosnes peavanemast koos abidega, ringkonnavanematest ja Naiskodukaitse keskjuhatuse esinaisest. Vanematekogu ülesanneteks oli organisatsiooni üldsuuna määramine, kasvatusküsimuste arutamine, seisukoha võtmine eelarve ja aruande kohta. Koosolekuid peeti vähemalt kord aastas. See oli otsustusvõimeline, kui osalesid vähemalt pooled liikmete üldarvust. (Kodutütarde... 1934)

Aeg-ajalt toimusid ka üleriigilised kongressid, millest võtsid osa kõik rühma-, jaoskonna- ja ringkonnavanemad, rühmajuhid ja abid. Lisaks võisid osaleda ka Naiskodukaitse keskjuhatuse ning ringkondade ja nende jaoskondade esinaised, kes töötasid Kodutütarde rühmades. Kongressi ülesanneteks oli seisukoha võtmine kõigis peavanema ja vanematekogu poolt esitatud küsimustes, töökava ühtlustamine, töö süvendamine ning kasvatuslike küsimuste arutamine. Kongressi otsusel oli nõuandev tähtsus. (Kodutütarde... 1934)

1.6. Järgukatsed ja erikatsed

Kodutütarde arendamiseks olid loodud vastavalt vanusele järgukatsed, mida iga kodutütar pidi läbima. Järgukatseid viis läbi ja võttis vastu katsekomisjon, kuhu kuulusid rühmavanem ja rühmajuht. Viimane nimetatuist pidi olema vähemalt ühe järgu võrra ees katsealustest. Vanuseliselt olid järgud jaotatud nii: VI järk: 8-9 aastased, V järk: 9-10 aastased, IV järk: 10-12 aastased (üks järgutäpp), III järk: 12-14 aastased (kaks järgutäppi), II järk 14-16 aastased (kolm järgutäppi), I järk: 16-18 aastased kodutütred (neli järgutäppi) (vt lisa 9) . Mida kõrgem

järk, seda rohkem pidi kodutütar teadma. Järkude kasvades tuli teada ka kogu eelnevate järkude materjali. Järgud hõlmasid erinevaid fakte ja informatsiooni kodutütardest ja Kodutütarde ajaloost, kodumaast ja eesti ajaloost, loodusest, tervishoiust, käitumisest, aiandusest, lauludest, mängudest, käsitööst, kodumajapidamisest ja teistest vajalikest teadmistest ja oskustest. Täpsem määratlus on selgitatud „Kodutütarde põhimääruses” 1934, kus iga järgu kava on kirjeldatud. (Kodutütarde... 1934)

Lisaks järgukatsetele pakkus Kodutütarde organisatsioon võimalust teha erikatseid, et saada pärast vastava katse sooritamist sellel alal tõendi. Eriksed olid kodutütardel enesetäienduseks järgukatsete kõrvalt. Nooremal kodutütrel oli võimalik teha erikatsed koduse aitaja, mängija, võimleja, esineja, korjaja ja taiduri erialadel. Vanem kodutütar võis läbida erikatsed suvipäevade ja laagri korraldaja, samariitlase, matkaja, keetja, võimleja ja mängudetundja, kodumaatundja, võõrkeeletundja, raamatuköitja, kirjaniku, muusikatundja, taiduri, perenaise, lapsehoidja, õmbleja, pesija, kangru, kuduja, heegeldaja ja tikkija aladel. Juhul, kui kodutütar tahtis saada noortemagistriks, pidi ta olema läbinud kümme erikatset, millest viis oli kohustuslikud. Seega pidi antud noortemagistriks soovija olema läbinud suvipäevade ja laagri korraldaja, samariitlase, matkaja, keetja, võimleja ja mängude tundja erikatsed. (Kodutütarde... 1936)

1.7. Kodutütre vorm

Kodutütre vorm koosnes kindlatest elementidest, milleks olid müts, pluus, kaelarätik, kaelarätiku rõngas, seelik, sukad, kingad (vt Lisa 4). Peale nende oli vormi juures sinise nööriga vile, millega anti käsklusi. Vormi igal esemel ja selle värvil oli oma sümboolne tähendus. Vormi kanti pidulikel üritustel ja esindustel. Järgnev on riietuse selgitus.

Mütsiks oli tumesinine barett, mis koosnes kuuest kiilust ja kollasest lõngast tutist pealael. Parem pool oli üks kiil kollase ja helesinine ääristusega. Helesinine ääristus jäi kiilu seespoole. Kiilu all parempoolses nurgas 1,5 cm alläärest asus kodutütre märk. Pluus oli sinakashallist puuvillasest riidest, pikkade käistega ja kahe rinnataskuga. Kaelarätik oli

kollasest riidest kolmenurgeline, pikemat sirgäärt mööda 70 cm, väiksematel kodutütardel ka vähem. Kaelarätiku rõngas oli ühine kogu rühmale ja valmistatud oma kavandi järgi. Vanematel kodutütardel oli selleks metallrõngas kotkamärgiga. (Kaitseliidu... 1935)

Seelik oli tumesinisest puuvillasest või villasest riidest nelja vastastiku voldiga, millest kaks ees ja kaks taga. Voltide õmbluste otstel oli käega tikitud kolmnurgad. Seelik lõppes ülal vööga laiusega 6 cm. Seeliku alumine äär pidi olema maast 30 cm arvestamata kandasid. Sukad olid pikad ja musta värvi, suvel ja omavahelistel esinemistel võis kanda ka valgeid sokke. Kingad olid mustad ja madalate kandadega. (Kaitseliidu... 1935)

Vormi vasakul käisel kandis kodutütar pealpool küünarnukki organisatsiooni märki, mille ülemisele veerele oli õmmeldud ringkonna ja jaoskonna nimed (need olid üksteisest eraldatud kriipsuga). Organisatsiooni märgi all kanti järgutäppe. Ametite eraldusmärkideks olid kuuekandilised metallist suured hõbetäpid tumesinisel alusel ning neid kanti vasaku rinnatasku ülemise ääre juures (vt lisa 10). (Kaitseliidu... 1935)

1.8. Tervitamine

Kodutütarde tervitusi oli kaks: tervitamine vormis ja tervitamine lipule. Tervitamine vormis: tõsta parem käsi õlakõrguseni, kolm keskmist sõrme on sirged ja pöidla all paindes väike sõrm (vt Lisa 5). Kolm keskmist sõrme väljendasid kodutütarde töotuse kolme punkti, põial üldhuve ja väike sõrm isiklike huviseid. Rivis olles pidid tervitama ainult vanemad ja juhid, teised jäid valviseisangusse. Tervitus lipule: parem käsi tõsta ette lipu sihis, sõrmede asend sama, mis tervitamisel vormiski. Kätt tõsteti kahes taktis: käsi kõrvale, käsi rinnale, käsi üles (vt Lisa 4). Käe langetamine toimus samamoodi, ainult vastupidises järjekorras. (Kodutütre... 1936)

1.9. Kodutütarde organisatsiooni likvideerimine

Kodutütarde organisatsioon likvideeriti aastal 1940, kuna Nõukogude Liit okupeeris Eesti Vabariigi. Nõukogude okupatsiooni ajal Kodutütred nagu ka Kaitseliitu ja tema eriorganisatsioonid ei eksisteerinud. Selleks ajaks, aastaks 1940, oli Kodutütarde organisatsioon edukas olnud väga erinevatel aladel, millest peamiseks juhtide koolitamine (Liivar 2004). 1. detsembriks 1939. a. oli rühmades kokku 19 601 kodutütart. (www.kodutytar.ee)

2. Kodutütarde organisatsioon kaasajal

2.1. Organisatsiooni taasloomine

Kodutütarde organisatsiooni taasloomist alustati 24. mail aastal 1991, kui loodi ENKKOL (Endiste Noorte Kotkaste ja Kodutütarde Liit). ENKKOL hakkas tegelema organisatsiooni taasloomisega ja endiste Noorte Kotkaste ja Kodutütarde ühendamise ja liitmisega (www.kodutytar.ee). See oli vajalik selleks, et endiste kodutütarde ja noorte kotkaste kaasabil ja teadmiste põhjal ehitada organisatsioon uuesti üles. Maret Lepik, kes oli esialgu ringkonnavanem, sai 1991. aastal teiseks peavanemaks taastatud organisatsioonile. Lepik suri 1998. aastal ning 1999 sai uueks peavanemaks Anne Eenpalu. Eenpalu lahkus 2002 ametikohalt ja samal aastal nimetati Angelika Naris uueks peavanemaks ning ta on seda tänaseni. (vt Lisa 1)

2.2. Eesmärgid ja ülesanded

Kodutütarde organisatsiooni eesmärkideks on:

1. kasvatada noorte isamaalist meelsust ja valmisolekut kaitsta Eesti iseseisvust, süvendada oma armastust kodu ja isamaa vastu, õpetada austama eesti keelt ja eesti meelt.
2. kasvatada kõrge moraaliga isiksusi, kes on ausad, ettevõtlikud, otsustamis- ja vastutusvõimelised, tähelepanelikud, südamlikud, austaksid oma vanemaid, kaasinimest ja loodust.
3. arendada mitmekülgset ja harmooniliselt noorte vaimseid ja kehalisi võimeid.
4. harjutada noori järgima tervislikku eluviisi, isikliku hügieeni reegleid ja olema suutelised abistama hädasolijaid.
5. valmistama ette kodutütred täitma naise ja ema ülesandeid.

6. kinnistada tütarlastes teadmist, et nende haridusest ja haritusest oleneb Eesti olevik ja tulevik.

Oma eesmärkide saavutamiseks kodutütred: korraldavad koondusi, loenguid, kursusi, praktilisi töid, näitusi, koosolekuid, võistlusi, pidusid, ekskursioone, matku, mängu ja muud kultuurilist ja majanduslikku tegevust. Samuti võivad nad välja anda oma ajakirju, ajalehti, õpikuid, käsiraamatuid ja muid trükiseid. Kindel side on kooliga ning tehakse koostööd Kaitseliidu ja teiste Kaitseliidu eriorganisatsioonidega, samuti Kodutütarde organisatsiooni eesmärke toetavate organisatsioonide, asutuste ja noorte tegevusest huvitatud ühingutega. (www.kodutytar.ee)

2.3. Organisatsiooni liikmed

Kodutütreks võib olla 8-18 aastane Eesti naissoost kodanik. Kodutütarde organisatsiooni kuuluvad ka selle täiskasvanud juhid. Kodutütreks astuja täidab vormikohase avalduse, kus on vanema või eeskostja nõusolek ja klassijuhataja allkiri (vt Lisa 2). Eelnevalt peab kodutütreks astuja olema kaks kuud liikmekandidaat. Liikmeks võtab vastu jaoskonna- või ringkonnavanem. Katseaja lõppedes sooritab liikmeksastuja kuuenda järgu katse ja annab pühaliku töötuse. Peale töötuse andmist saab ta liikmekaardi. (www.kodutytar.ee)

Organisatsioonist lahkumiseks esitab kodutütar kirjaliku avalduse rühma-, ringkonna- või jaoskonnavanemale. Kodutütart võib organisatsioonist välja arvata ka juhul, kui ta pole mõjuva põhjuseta ühelgi üritusel osalenud kuue kuu jooksul. Organisatsioonist väljaarvamise otsustab ringkonnavanem. (www.kodutytar.ee)

2.4. Kodutütarde seadused, pühalik töötus ja juhtsõna

Kodutütardel on 10 seadust, mida iga organisatsiooni liige peab teadma ja järgima.

Need on:

- 1. Kodutütar on puhas sõnas, mõttes ja teos.*
- 2. Kodutütar armastab oma kodu ja on ustav isamaale.*
- 3. Kodutütar õpib hoolega ja püüab edu poole.*
- 4. Kodutütar austab vanemaid inimesi ja on nõrgemate kaitsja.*
- 5. Kodutütar ei kaeba ega hädalda.*
- 6. Kodutütar viib alustatud töö alati lõpule.*
- 7. Kodutütart võib usaldada.*
- 8. Kodutütar on aus, karske, südamlik ja elurõõmus.*
- 9. Kodutütar on looduse sõber ja kaitsja.*
- 10. Kodutütar püüab teha head oma ligimesele.*

Lisaks seadustele on kodutütardel ka juhtsõna: „Isamaa auks- ole valmis!”, mille vastus on: „Alati valmis!”

Seadustele ja juhtsõnale lisandub pühalik töötus, mida iga kodutütar peab teadma peast ning kõlab järgmiselt: "Tahan olla korralik ja aus, armastada oma kodu ja isamaad, aidata ligimest ja jääda ustavaks Kodutütarde põhimõtetele ja seadustele". Töötus tuleb anda kodutütrets astumisel ja väljendab endas kolm põhilist seaduste punkti. (www.kodutytar.ee)

2.5. Organisatsiooni juhtimine ja struktuur

Kodutütarde struktuur jaguneb mitmeks eri etapiks, millest igal on oma juhtimine (vt lisa 8). Organisatsiooni kõige kõrgemaks juhiks on peavanem, kellele alluvad mitmed vanemad ja neil kõigil on omad ülesanded (www.kodutytar.ee). Järgnevalt tutvustatakse organisatsiooni struktuuri ja juhtimist ning eri ametite tähendust organisatsioonis.

Kodutütar kuulub 4-8 liikmelisse salka, mida juhib salgajuht. Vähemalt kahest salgast moodustub rühm, mille juhtideks on täiskasvanud rühmavanem ja kodutütrest rühmajuht. Rühmavanema määrab kaheks aastaks ametisse ringkonnavanem. Rühmavanem peab olema pedagoogilise või noorsoolase haridusega. Rühmavanem juhib ja esindab rühma ning esitab rühma tegevuse aruande ringkonna- või jaoskonnavanemale. Rühmajuht ja tema abid valib üheks aastaks rühma üldkoosolek. Rühmajuhi ülesandeks on rühmavanema juhendamisel rühma tegevuse korraldamine. (www.kodutytar.ee)

Ühe maleva territooriumil tegutsevad rühmad moodustavad jaoskonnad, mida juhivad jaoskonnavanemad. Kaitseliidu ühe maleva territooriumil tegutsevad kodutütarde rühmad ja jaoskonnad moodustavad ringkonna, mida juhivad juhatus, ringkonnavanem ja noorteinstrktor. Juhatus koosneb ringkonnavanemast ja kõikidest jaoskonnavanematest. Juhatus lahendab ringkonna tasandil esilekerkinud probleeme ja küsimusi. Ringkonnavanema ülesanded on esindada ja juhtida ringkonda, esitada kaks korda aastas aruandeid peavanemale, ringkonna tööplaani ja eelarve taotluse esitamine peavanemale. Samuti tuleb tal teha koostööd Kaitseliidu kohaliku maleva, Noorte Kotkaste maleva, Naiskodukaitse kohaliku ringkonna ning teiste Kodutütarde eesmärke toetavate asutuste ja organisatsioonidega. Ringkonnavanema kõrval tegutseb ka palgaline noorteinstrktor, kes aitab kaasa ringkonna juhtimisele. (www.kodutytar.ee)

Kodutütarde organisatsiooni juhib peavanem, kelle määrab ametisse Kaitseväge juhataja või ülemjuhataja Kaitseliidu ülema ettepanekul ning kes allub Kaitseliidu ülemale. Peavanema ülesanneteks on Kodutütarde organisatsiooni juhtimine ja esindamine; vanematekogu ja keskjuhatus koosolekute ettevalmistamine, kokkukutsumine, juhatamine; Kodutütarde riiklike ürituste korraldamine ja nende eelarve aastaks koostamine; ülemaaliste ürituste korraldamine; kodutütarde töös vajaminevate eeskirjade ja juhendite väljatöötamise korraldamine. Peavanemal on kaks asetäitjat, kes asendavad vajadusel ja täidavad peavanema poolt antud käske. (www.kodutytar.ee)

Kodutütreid juhivad lisaks peavanemale keskjuhatus, vanematekogu ja suurkogu.

Ringkonnavanemad ja peavanem moodustavad vanematekogu, mida peetakse vähemalt kaks korda aastas. Vanematekogu ülesanneteks on Kodutütarde organisatsiooni tegevuse üldsuundade kindlaksmääramine; Kodutütarde organisatsiooni eelarve kohta seisukoha võtmine; ringkonnavanemate tööaruannete ärakuulamine; ettepanekute tegemine Kaitseliidu keskkogule muudatuste tegemiseks; Kodutütarde põhikirja; Kodutütarde organisatsiooni tegevuses muude oluliste küsimuste kohta seisukoha võtmine. (www.kodutytar.ee)

Keskjuhatuse moodustavad Kodutütarde peavanem, tema asetäitjad ja neli valitavat liiget, kelle valib ringkonnavanemate hulgast kaheks aastaks Kodutütarde vanematekogu.

Keskjuhatuse ülesanneteks on Kodutütarde tegevuses esile kerkinud probleemide ja küsimuste lahendamine; suurkogu ettevalmistamine ja kokkukutsumine; vanematekogule ettepanekute tegemine Kodutütarde põhikirja muutmiseks. (www.kodutytar.ee)

Suurkogu kutsutakse kokku keskjuhatuse poolt vajaduse korral. Selle liikmed on vanematekogu liikmed ja ringkondade esindajad. Suurkogu ülesanneteks on võtta seisukoht peavanema ja vanematekogu poolt esitatud küsimustes; töökavade ühtlustamine ja kasvatusküsimuste arutamine. (www.kodutytar.ee)

2.6. Järgukatsed ja erikatsed

Järgukatsed hõlmavad endast kodutütarde teadmisi väga erinevatel aladel ja jagunevad kuude ossa. Järgukatsed on vanuselisel jaotatud järgmiselt: VI järk sooritatakse enne vastuvõtmist, V järk 8-10 aastased, IV järk 11-12 aastased, III järk 12-15 aastased, II järk 15-16 aastased, I järk 17-18 aastased kodutütred. Järgkude tegemiseks peavad kodutütred omama teadmisi ja oskusi järgmistel aladel: eesti loodus, eesti ajalugu, kodutütarde teadmised ja oskused, käitumine, loovus, matkatarkused ning skaudioskused, turvalisus. Mida kõrgem on järk seda rohkem peab järgu sooritaja teadma. Selleks, et saada I järku, peabkodutütar kaitsma noortemagistritöö, mille järel omistatakse talle noortemagistri tiitel. Järgukatsed on kirjas kodutütre isiklikus järgutunnistuses. (www.kodutytar.ee)

Lisaks järgukatsetele on võimalik teha ka 28 erineva ala erikatseid. Need on järgmised: muusik, laulja, tantsija, meedik, tugiisik, taimetark, linnutark, loomatark, fotograaf, kroonik, keeletark, keskkonnasõber, laskur, sportlane, aktivist/organisaator, ajaloolane, etleja, perenaine, nobenäpp, päästja, kunstnik, ajakirjanik, matkaja, projekti koostaja, näitleja, mälumängur, kokk, arvutispetsialist. Erikatsed sooritatakse laagri tegevuse käigus. Samuti võib hinnata huvialakoolist saadud kogemust või kui kodutütar on läbinud spetsiaalse kursuse ja on kasutanud erikatse täitmiseks vajalikke kogemusi. Erikatsemärgiga antakse vormikohane tunnistus üle pidulikul koondusel. Erikatsed fikseeritakse kodutütre isiklikus järgutunnistuses. (www.kodutytar.ee)

2.7. Vorm

Kodutütre vorme on kaks: esindus- ja laagrivorm, eraldi on ka juhtide esindusvorm. Kodutütre esindusvormi kantakse peamiselt esinduslikel ja pidulikel üritustel. Esindusvorm on järgmine: müts- kaheksast siilust koosnev tumesinine barett, millel kollane tutt ja üks siil on kaunistatud kollase ja helesinise ilupaelaga (helesinine siilu seespool). Mütsi kandmisel on üks kaunistustriip otsmiku keskel ja teine jääb paremale. Pluus on sinakashall puuvillasest riidest ja kahe rinnataskuga. Pluusil on pikad kätistega lõppevad varrukad. Kaelarätik on kollasest riidest kolmnurkse kujuga, mõõtudega 70x70x100 cm, lahtised nurgad kinnitatakse kaelarätiku rõngaga. (www.kodutytar.ee)

Seelik on mustast riidest altlaieneva või sirge lõikega (võib kasutada kaetud lõhikut). Seelik ulatub põlvedeni või kuni 10 cm põlvest ülespoole, seelikut võib külmadel aegadel asendada mustade viigipükstega. Vöökott kuulub seeliku juurde ja on pealt klapiga. Klapipele on õmmeldud paremalt vasakule kollane-helesinine ilupael (sinine värv allpool). Vöökotti kantakse paremal küljel. Kingad on musta värvi, kinnised ja mõõduka kotsaga, sukkpüksid on nahavärvi. (www.kodutytar.ee)

Laagrivorm koosneb lühikeste varrukatega eest kinnisliistuga pluusist, millel on vasakul organisatsiooni tunnusmärk, kaelarätist (sama, mis esindusvormi juures) ja seelikust või

pükstest vastavalt olukorrale. Laagrivormi kantakse koosviibimistel, mis pole nii pidulikud, samuti ka suvel vastavalt vajadusele. (www.kodutytar.ee)

Juhtide vormiriietuseks on klassikaline kostüüm, mis koosneb pintsakust, pluusist, seelikust, kingadest ja sukkpükstest. Pintsak on tumesinine villasest riidest ühe nõõbireaga; pluus valge, kraega ja eest nõõbitav; seelik tumesinine, klassikalise sirge lõikega; kingad musta värvi ja nahast ning kinnised, sukkpüksid nahavärvi. (www.kodutytar.ee)

2.8. Tervitamine

Kodutütre tervitus jaguneb kaheks: tervitus vormis ja tervitus lipule. Tervituseks vormis tõstab kodutütar parema käe õla kõrguseni, sealjuures on kolm keskmist sõrme sirged ja väike sõrm toetud põidla alla (vt Lisa 5). Kolm keskmist sõrme väljendavad kodutütarde töötuse kolme punkti, põial üldhuve ja väike sõrm isiklikke huvisid. Rivis olles sooritavad tervituse vaid vanemad ja rühmajuhid, teised on valvel. Tervituseks lipule parem käsi tõstetakse ette üles lipu sihis, sõrmed on samas asendis, mis tervitusel vormiski (vt Lisa 6). Käe tõstmine toimub kahes taktis: käsi kõrval, käsi rinnal ja käsi ülal, samamoodi toimub ka käe langetamine. (www.kodutytar.ee)

2.9. Organisatsioon tänapäeval

Kodutütarde organisatsiooni liikmeid on 2005. aasta seisuga 3987, kuid loodetavasti tuleb liikmeid veel juurde. Suurenenud on koostöö mitmete teiste organisatsioonide ja samuti välisriikidega. Näiteks sõlmiti eelmine aasta koostööleping Politseiga, samuti saavad osaleda teatud arv kodutütreid Läti noorteorganisatsiooni laagris ja Läti noored osalevad Kodutütarde ja Noorte Kotkaste vabariiklikus laagris.

Seoses sellega, et Kodutütarde tegevusvaldkond on väga lai ja saadakse riigilt toetust, pakub see tegevusi erinevate võimetega tüdrukutele. Nii võetakse osa vabariiklikelt üritustelt kui ka organiseeritakse neid ise rühma siseselt. Seega pakutakse välja huvitavaid ideid, mida maakondlikult ka laiendada. Seega võib öelda, et organisatsioon on tõusuteel ja huvi organisatsiooni vastu tänapäeval suureneb. (www.kodutytar.ee)

3. Organisatsiooni sümbolika, tunnused, patroonid, toetajad ja sõbrad

3.1. Lipp

Kodutütarde lipuks on kuldkollane päike helesinisel taustal. Päikese keskel paikneb hõbehall kotkamärk. Kiirte vahel on hõbehall tekst: "Isamaa auks alati valmis". Lipu valmistamiseks kuulutati 1934. aastal välja võistlus, kus 72. kavandi seast valiti välja kolm. Nendest Tartumaa ringkonna kodutütrel Helga Nigoli kavandi järgi valmistatigi Kodutütarde lipp. Lipp õnnistati sisse 21. juunil 1935. aastal Tallinnas Estonia kontsertsaalis. (vt Lisa 2) (www.kodutytar.ee)

3.2. Kodutütarde üldmärk

Kaitseliidu, Naiskodukaitse, Noorte Kotkaste ja Kodutütarde üldmärgiks on kotkas (vt Lisa 7). Märk õmmeldakse kodutütarde vormipluusi vasakule varukale. Märgil on tegemist põhjakotkaga, millega Kalev jõudis Eesti randa. Ühtlasi on kotkas ka vabaduse, tugevuse ja jõu sümbol, mis tuletab meelde õilsaid aateid. Kotka silm sümboliseerib ka tähelepanelikkust. Kotkas hoiab liiliaõit, mille keskel asub Eesti vapp. Vapp näitab, et oleme Eesti Vabariigi kodanikud.

Liiliaõis on kolmeharuline ja sümboliseerib puhtust ja korralikkust. Kolmeharulisus väljendab Kodutütarde seaduste kolme tähtsamat punkti: isamaa-armastust, ligimese aitamist, seaduste ja kommete täitmist. Neid ümbritsev side näitab sõprust ja ühtehoidmist. Liiliaõie keskmine haru on sarnane keskaegsele nooleotsale, mille keskel kompassinõel. Haru sümboliseerib sirget rada ja ausat sihti. Kotkamärgi all on lint kirjaga: „Alati valmis“, mille otsad on pööratud ülespoole. Lindi kiri tuletab organisatsiooni liikmetele meelde olla alati valmis ja ülespööratud otsad väljendavad rõõmsal meelel kohustuste täitmist. (www.kodutytar.ee)

3.3. Kodutütarde tunnustusrist

Kodutütarde tunnustusristi hakati välja andma alates 13. jaanuarist 2001. aastast, seoses Kodutütarde organisatsiooni 70. aastapäevaga (vt Lisa 7). Märk on üheklassiline ja kujutab endast 42 mm kõrgust ristikeinaristi, mille esikülg on valge ja risti keskel sinine medaljon, millel on kujutatud organisatsiooni hõbedast embleemi. Risti ja medaljoni servad ning tagakülg on kullatud. Tagaküljele on graveeritud märgi number. Risti annetakse teenekatele ja auväärsetele Kodutütarde juhtidele, Kodutütarde auliikmetele ja patroonidele. Risti kantakse tsiviilriietel vasakul pool rinnas teiste teenetemärkide järel, kuid enne välismaiseid aumärke. (www.kodutytar.ee)

3.4. Kodutütarde hoolsuspael

Kodutütarde hoolsuspael kujutab endast kollasest ja sinisest lindist koosnevat tagurpidi V-tähte, mis õmmeldakse Kodutütarde vormi paremale käisele, üldmargiga samale kõrgusele (vt Lisa 7). Hoolsuspael annetakse kodutütarele, kellele on omandatud vähemalt IV järk, kes on olnud vähemalt 2 aastat aktiivne organisatsiooni liige, kes osaleb aktiivselt salga-, rühma- ja ringkonnaüritustel, kes täidab Kodutütarde seadusi ja peab lugu Kodutütarde vormist. (www.kodutytar.ee)

3.5. Kodutütarde toetajad, patroonid ja sõbrad

Kodutütarde patrooniks on pr Helle Meri. Kodutütarde organisatsiooni auliikmeks võib olla Eesti või mõne välisriigi kodanik, kes omab silmapaistvaid teeneid organisatsiooni ees ja kelle valib vanemate kogu keskjuhatus ettepanekul. Ringkonna auliikmeks võib olla Eesti või välisriigi kodanik, kes omab ringkonna ees silmapaistvaid teeneid. Ringkonna auliikme valib ringkonnajuhatus ringkonnavanema ettepanekul. Auliikmetel on õigus osaleda vastavalt

nõuandva häälega, kas Kodutütarde koosolekutel ja ettevõtmistel või ringkonnaüksuste koosolekutel ja ettevõtmistel. Peale selle on loodud Kodutütarde ja Noorte Kotkaste Sõprade selts, kuhu võivad kuuluda kodutütred ja Noored kotkad ennesõjaaegsest Eesti Vabariigist ja tänapäeval organisatsioonist välja kasvanud kodutütred. (www.kodutytar.ee)

4.Võrdlus

Praegune ja kuni 1940.nda aastani toiminud organisatsioon on küllaltki sarnased. Läbi aegade on kasutusse tulnud lipp, üldmärk, hoolsuspael ja tunnustusrist. Siiski on märgata mõningasi erinevusi, millel põhinebki järgnev võrdlus.

Enne sõda oli organisatsioonil vaid kolm põhilist eesmärki, nüüd on lisatud veel kolm: valmisolek kaitsta Eesti iseseisvust, tervislik eluviis, hügieeni ja hädasolijate abistamise ning hariduse ja harituse eesmärgid. Esimene neist on kindlasti tingitud sellest, et kaotati iseseisvus, teised tingitud kaasajast ja muutuvast ühiskonnast, kus on oluline rõhk just haridusel ja haritusel. Ära on kaotatud usuline suunitlus, mille põhjuseks arvan olevat usuvabadus. Samas on oluliseks peetud koostööd Kodutütarde eesmärke toetavate organisatsioonide, asutuste ja noorte tegevusest huvitatud ühingutega, mis on olulised organisatsiooni kaasajastamiseks ja püsima jäämiseks.

Väikesed muutused on ka liikmeks astumise ja organisatsioonist väljaheitmise kord. Kui enne okupatsiooni oli vajalik ka kahe orgaisatsiooni liikme soovitus, siis nüüd piisab avaldusest. Kui enne võis välja heita nõrga õppeedukuse korral, siis nüüd juhul, kui liige pole mõjuva põhjuseta osalenud kuue kuu jooksul ühesgi tegevuses. Samuti toimub nüüd väljaheitmine ringkonnavanema, mitte jaoskonnavanema poolt.

Ka seadustes ja töotustes on märgata muutusi. Enne okupatsiooni oli kaks töotust ja kahed erinevad seadused noorematele ja vanematele kodutütardele. Nüüd on jäänud alles üks töotus ja ühed seadused kõigile organisatsiooni liikmetele. Samaks on jäänud juhtsõna ja üle on võetud vanemate kodutütarde töotus.

Organisatsiooni juhtimise kohapealt on muudatusi märgata rühmavanema juures. On suurenevad nõudmised talle ehk rühmavanem peab nüüd olema noorsootöölase või pedagoogilise haridusega. Peale selle on lisandunud juhtimisse ringkondlikul tasandil palgaline noorteinstruktor ja vabariiklikult eksisteerivad peavanema kõrval veel suurkogu ja

keskjuhatus. Kindlasti lihtsustab see organisatsiooni juhtimist ja erinevate tekkivate küsimuste lahendamist.

Järgu - ja erikatsete kohapealt on järkude vanuseline jaotus veidi erinev algusaastate omast. Samuti erineb ka järkude sisu, mis on tingitud ühiskonnas toimunud muutustest. Näiteks pole järkudes enam vajalikud teadmised aiandusest ja kodumajapidamisest. Samuti ei pea enam esimest järku sooviv kodutütar olema läbinud kümmet erikatset.

Kõige märgatavamad muutused on läbi teinud vorm ja tervitamine. Muutunud on liputervitus, kus nüüd on käsi kõverdatud, kuid enne oli sirge. Vormi juures eristatakse nüüd kahte vormi: laagri ja esindusvorm. Samuti on viimane läbi teinud uendusi: muutunud on sukkade värv, ära on kaotatud vile, seeliku pikkus on vähenenud ja kuju muutunud, lisaks ka kingad, millel lubatakse nüüd ka mõõdukat kontsa. Lisaks on esindusvormile juurde tulnud vöökott.

Peale selle on loodud tihedad sidemed välisriikide ja teiste organisatsioonidega näiteks Läti ja Leedu, Soome ja Rootsi noorteorganisatsioonidega. See annab võimaluse organisatsiooni liikmetel külastada välismaad ja osaleda välisriikide ning ka Eesti sisestes koostöös olevate organisatsioonide üritustel. Ning kuna valdav osa neist on tasuta, annab see võimaluse osaleda kõigil, kellel vähegi soovi ja tahet on.

Võrreldes küsitlust (vt lisa 3) ja intervjuud Helja Jõudvaldiga (vt lisa 13) selgub, et on nii ühiseid kui ka erinevaid arvamusi. Organisatsiooni tegevustest on mõlematel meeldejäanud laagrid, õppused ja koolitused, samuti leiti, et eeliseks on uued tutvused ja suhtlemine ning vaba aja sisustamise olulisus. Küsitlusest ja intervjuu analüüsimisest selgub, et organisatsiooniga ollakse rahul ega muudetaks midagi. Erinevusteks on liikmeks astumise põhjused, isamaa-armastuse olulisuse vähenemine kaasajal ja samuti Kodutütarde organisatsiooni ajaloo teadmine. Erinevuste põhjuseks võib olla see, et algusaastatel oli kord karmim ja ajaloo mitteteadmise põhjuseks, et sündmustest jäädakse ise kaugele.

See võrdlus näitab, et organisatsioon on muutunud tunduvalt kaasaegsemaks. Põhiseadust muudetakse vastavalt vajadusele ja organisatsioon muutub aegamööda kuigi üldised põhimõtted jäävad ikka samaks. Samas ei ole oluliselt muutunud organisatsiooni liikmete arvamus organisatsioonist ja on jäänud püsima ühtsed üritused, mis pakkusid ning pakuvad huvi tänapäeval. Loodan, et organisatsioon jääb püsima veel mitemeteks aastateks, andes head mälestused ja vajalikud kogemused igale organisatsioonis osalenud liikmele.

Kokkuvõte

Seda uurimistööd tehes, sain enda jaoks teada paljugi huvitavat. Lugeses kirjandust organisatsiooni ja kogu sellega seonduva kohta, hindan järjest rohkem võimalust olla kodutütar. Kuigi pole enam palju aega jäänud, kui mind vanusega organisatsioonist välja arvatakse, jäävad meelde ikka mõtted ja mälestused kodutütreks oleku ajal. Nüüd, kui olen lõpetanud selle uurimistöö, hindan seda organisatsiooni palju kõrgemalt.

Sellel aastal (2006) sai organisatsioon 74. aastaseks, seega võiks öelda, et kui see on püsinud juba nii pikka aega, peab seal olema ka midagi, mis selle arengut ja edasijõudmist edendab. Ühtlasi on see pidev täiustus ja kaasaegne olemine, samas unustamata peamist eesmärki: edendada eestlust ja panna noori hindama oma isamaad. See rakendab ja arendab noori ning seega kasvab ka kogu huvi organisatsiooni vastu, ühendades erinevaid noori erinevaist paigust läbi aegade. Loodetavasti jõuab kodutütarde arv kunagi ka 1940. aastate liikmete arvuni, mis ületab praegust mitmekordselt. Enne Nõukogude aegset ja nüüdisaja organisatsiooni võrreldes leidsin küll muutusi, kuid siiski sarnaneb organisatsioon algusaastatega. Seega leian, et on loodud miski, mis jääb veel pikkadeks aastateks kestma ja püsima sarnaselt algusaastatele.

Uurimistöö üks variant läheb pärast kaitsmist Järva malevasse õppematerjaliks, et ka praegused kodutütred saaksid läbi selle näha organisatsiooni ajalugu ja hinnata seda nagu minagi. Ka on antud uurimistöös kajastatud palju huvitavaid fakte, mis ilmselt pole varem kusagil esinenud. Kuna töös on toodud välja ka kodutütarde arvamuste võrdlus, siis annab see mõtteainet teistele kodutütardele miks olla kodutütar ja mida organisatsioonilt soovida. Kuna uurimus sisaldab ka palju lisaideid, siis on see heaks õppematerjaliks just oma skeemide ja teiste lisades kajastuvate materjalidega.

Uurimistööd on võimalik jätkata, et kuna materjali oli rohkelt ja korruga niivõrd lühikese ajaga pole seda kõike võimalik põhjalikult kajastada. Seega teema jääb aktuaalseks veel pikka aega, vähemalt seni, kuni organisatsioon püsib.

Kasutatud kirjandus

1. Liivar, Valve-Regina 2004. Õppematerjale Kodutütardele ja noortele juhtidele järgukatsete õppimisel;
http://www.kodutytar.ee/ee/pages.php?action=view&page_id=56
2. Kaitseliidu vorm: (kirjeldus ja joonised). 1935. Tallinn: Tallinna Eesti Kirjastus-Ühisus
3. Kodutütarde erikatsete kavad. Noortemagistriks saamise kord. Hoolsuspaela ja hoolsusmärgi saamise kord. 1936. Tartu: Ilutrükk
4. Kodutütarde kodulehekülg; www.kodutytar.ee
5. Kodutütarde peavanemate elulood; Kaitseliidu Järva maleva arhiiv
6. Kodutütre käsiraamat 1936. Toim. Leida Kalling-Kant. Tartu: Naiskodukaitse Kirjastus
7. Kodutütre käsiraamat. 1993. Tartu: Eesti Noorkotkaste ja Kodutütarde Organisatsiooni Liit
8. Kodutütarde põhimäärused. 1934. Tartu: Naiskodukaitse Keskjuhatuse Kirjastus
9. Päts, Konstantin, Johan Laidoner, Paul Eduard Mägraken 1935. Teie poole, lapsevanemad, koolitegelased, haridustegelased, seltskonnategelased, Eesti mehed ja naised, pöördub järgnevate lehekülgedega Noorte Kotkaste peastaap palvega süveneda toodud kirjutistesse ja selle kaudu saada meie sõbraks ning püsivaks kaastöötajaks noorsoo kindlakavalisele organiseerimistöele juhtmõttel: Isamaa auks-alati valmis. Tallinn: Noorte Kotkaste peastaabi Kirjastus

Lisa 1. Kodutütarde peavanemad

Salme Pruuden

Sündis 12. mail 1896. aastal Männa talus Päre vallas Viljandimaal talupidaja tütreana. Tema vanemad olid aktiivsed ja edumeelsed seltskonnategelased ja nii harjus peretütar erinevatel üritustel osalemisega. 8-aastaselt astus Pruuden Heimtali, hiljem Päre vallakooli. 1907. aastal läks ta A.Blossfeldi erakooli viljandis, kus õppis saksa keelt. 1908-1916 õppis ta Viljandi Tütarlaste Gümnaasiumis koduõpetajaks.

Esimeseks töökohaks oli Pruudenil Läti Haridusseltsi „Ars” progümnaasium. 1917. aasta sügisel astus Pruuden Tartu nn. Vene ülikooli, kus õppis ajalugu. Vabadussõja alguses siirdus Salme Pruuden kodukohta ja hakkas „Ühistöö” raamides organiseerima abi rindevajaduse rahuldamiseks. Hiljem töötas ta Tartu Tütarlaste Gümnaasiumis andes ajaloo, koduõpetuse, loogika ja psühholoogia tunde kuni Nõukogude okupatsioonini.

Pruuden oli aktiivne ühiskonnaelust osavõtja. Ta kuulus mitmetesse seltsidesse ja tegeles näiteringis. Tähtsaimaks saavutuseks oli aluse panek Eesti Kodutütarde organisatsioonile aastal 1932. Esialgu oli ta ringkonnavanem, peale seda peavanem. Tema teeneteks loetakse Kodutütarde organisatsiooni struktuuri väljatöötamist, selle tegevuse suundade seadmist, kokkutulekute organiseerimist jne.

Lisaks sellele kasvas tema kirjalikust tegevusest välja näidend „Isamaa auks”, mida esitasid isetegevuslikud näitlejad kaitseliitlaste ja erioorganisatsioonide liikmete hulgast. Näidend sai väga populaarseks ja pälvis suuri kiiduavaldusi.

1944. aastal pages Pruuden Nõukogude okupatsiooni eest Saksamaale, 1947. aastal Inglismaale. Londonis hakkas ta korraldama Eestlaste Ühingu hariduskonna juhatajana Inglismaale põgenenud eestlaste haridust. 1956-1970 töötas Briti välisministeeriumis ametnikuna ja pärast pensionile jäämist hakkas vabatahtlikuna koostama kataloogi eestikeelsete ja eestiaineliste raamatute kohta. Aeg ajalt tegi koostööd ajalehega „Eesti Hää” ja ajakirjaga „Tulimuld”. Salme Pruuden suri 98.aastasena 16. juunil 1993. aastal Londonis.

1996 paigaldati pronksist portreebüst Viljandisse Kõleri puiesteele, kus on kirjas, et Pruuden oli pedagoog ja Kodutütarde esimene peavanem.

Maret Lepik

Sündis 28. juulil 1930. aastal. Kasvas üles eesti-ja haridusmeelses peres ning õppis pedagoogiks. Kuna ta oli lapsena olnud kodutütar alustas ta 1991. aastal organisatsiooni taasloomist. Lepik oli Endiste Noorte Kotkaste ja Kodutütarde Organisatsiooni Liidu vanematekogu liige, mille tegevuse aluseks olid 1932-1940 tegutsenud noorteorganisatsioonide Noored Kotkad ja Kodutütred põhimõtted ja seadused ning skautliku liikumise traditsioonid.

16. aprillil 1992. aastal sai Lepik taastatud Kodutütarde organisatsiooni peavanemaks. Lepik suri raskesse haigusesse 24. juulil 1998. aastal. Kogu peavanemaks olnud aastatel tegi ta kõik selleks, et organisatsioon areneks ja kasvaks tegevaks noorteühenduseks.

Anne Eepalu

Sündis 31. jaanuaril 1954. aastal Tomski oblastis Tsanski rajoonis Andrejeva külas küüditatute perekonnas. 1959. aastal lubati nende perekonnal tagasi Eestisse tulla.

1972. aastal lõpetas Eenpalu Pärnu IV Keskkooli. Tegi tööd kooli raadiole, organiseeris luuleõhtuid, peamisteks huvideks sel ajal oli eesti keel, kirjandus, plakatikiri ja joonistamine.

Kuni 1975. aastani töötas Pärnu VII Lastepäevakodus kasvatajana. Organiseeris ülelinnalisi kultuuriüritusi, lastekaitsepäevi ja avaldas kohalikus ajalehes päevakajalisi sõnumeid haridusteamadel. Osales ka Pärnu Draamateatri sõnakunstiringis ning õppis teatrifakulteedis. Kuni 1978. aastani töötas Eenpalu Pärnu Kuurorti Klubis kultuurmasstöö osakonna juhatajana. Sellel ajal korraldas ta ka meelelahutusüritusi põllumajandustöötajate sanatooriumis „Tervis” ja organiseeris ka ülelinnalisi lastekaitsepäevi ja lauluvõistluse „Pärnaõis” üritusi.

1978-1983 omandas Anne Eenpalu kultuurialase kõrghariduse, samal ajal oli ta ka Lätist ja Leedust õppima asunud tudengite klubi „Balticum” esinaine.

Pärast kõrgkooli asus ta tööle administraatorina Eesti Riiklikku Filharmooniasse. 1984-1994 töötas teadustajana Eesti Raadios. Osales ka venekeelsete saadete toimetuses ja koostas iseseisvalt saateid, aitas organiseerida Kirovi kalurikolhoosi kultuuriüritusi, esines filharmoonia jõulukavades, prillitoosi kontsertidel, lasteüritustel, „Memento” leinapäevadel jne.

22. septembril 1990. oli Eenpalu Vabariiklaste Koonderakonna asutajaliikmeks, kus oli juhataja asetäitja, organiseerides kultuurilisi ja heategevuslikke üritusi.

1990. aastal hakkas Eenpalu taastama oma vanaisa Kaarel Eenpalu ennesõjaaegset Hellemaa kodutalu Arukülas.

1992. aastal valiti ta „Memento” Tallinna osakonna esimeheks.

1995-1997 töötas Riigikogus NSV Liidu ja teiste riikide julgeolekuorganite tegevus Eestis uuriva ajutise komisjoni nõunikuna.

1997-1999 oli proua Eenpalu Tallinna Kõrgema Tehnikakooli üliõpilashotelli direktor.

Aastail 1999-2002 oli Anne Eenpalu Kodutütarde peavanem.

Angelika Naris

Angelika Naris on sündinud 17. detsembril 1964. aastal Tallinnas. Aastal 1983 lõpetas Tallinna 37. Keskkooli ja asus õppima Tallinna Pedagoogilisse Instituuti. Viimase lõpetas ta 1988. aastal algklassiõpetaja ja kasvatustöö metoodiku erialal. Alates 1991. aastast on Naris töötanud õppejõu ja õpetajana, samas täitis ta ka direktori asetäitja ülesandeid Tallinna 49. Keskkoolis kuni 2000. aastani, kui asus Kaitseliidu Tallinna Maleva noorteinstruktori ametikohale.

Kodutütarde peavanemaks sai Angelika Naris 6. mail 2002. aastal.

Angelika Naris on osalenud mitmel täiendkoolitusel ja on Kodutütarde organisatsiooniga seotud 1996. aastast, kui alustas tegevust Mustamäe rühma vanemana, aastatel 1998-1999 oli kodutütarde Tallinna ringkonnavanem. On ka Naiskodukaitse ja Kodanikukaitse Seltsi liige. Angelika Naris on abielus ja tal on 2 poega.

Lisa 2. Kodutütreds astuja sooviavalduse näidis



KODUTÜTREKS

ASTUMISE SOOVIAVALDUS

Ees- ja perekonnanimi:.....
Elukoht:
Telefon:
Kool:
Isikukood:

Soovin astuda Kodutütards organisatsiooni liikmeks ja palun mind vastu võtta.....Ringkonna.....rühma.

.....
/allkiri/

Lapsevanema nõusolek.

Olen nõus, et minu tütar astub Kodutütards organisatsiooni liikmeks, kannab kodutütards vormi ja osaleb tegevuses.

Kuupäev:

Nimi:
.....
/allkiri/

Klassijuhataja nõusolek.

Tunnen teda kui korralikku ja ausat tüdrukut ning soovitan Kodutütards organisatsiooni vastu võtta.

Kuupäev:

Nimi:
.....
/allkiri/

Lisa 3. Küsitlus

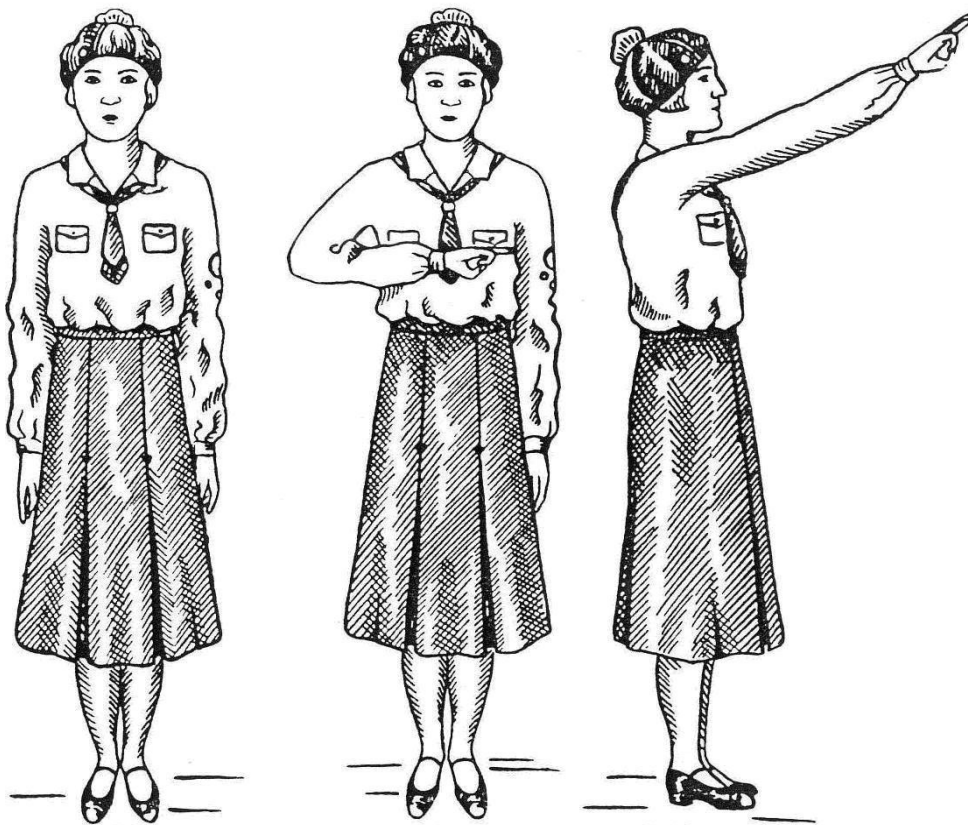
Küsitlus

Tere, olen Sirle Orav ja teen kooli jaoks uurimistööd pealkirjaga: „Kodutütarde organisatsioon enne Nõukogude okupatsiooni ja kaasajal.” Seoses sellega palun Sinu abi selle koostamisel. Selleks täitke ausalt järgnev küsitlus. Küsitluse vastused on anonüümsed. Täna vastamast.

1. Millal ja miks otsustasite astuda kodutütreks?
2. Mis pakub Kodutütarde organisatsiooni tegevuses kõige rohkem huvi?
3. Kas tahaksite organisatsioonis midagi muuta ja miks?
4. Kas plaanid ka pärast vanusega organisatsioonist välja arvamist astuda Kaitseliidu või Naiskodukaitse liikmeks?
5. Kas oled Kodutütarde organisatsiooni ajalooa tuttav? (Näiteks tead millal organisatsioon loodi, likvideeriti, taasloodi?)
6. Kuidas mõjutab organisatsioonis osalemine teie igapäevaelu?
7. Vanus:

Küsitlusele vastas 25 kodutütart, kellest enamus oli vanuses 13-16 ja olnud organisatsiooni liikmeks 3, 4 või 6 aastat. Liikmeks astus 12 vastanut sellepärast, et organisatsioon tundus huvitav ja põnev. Ülejäänud said Kodutütardest teada tutvustavate infopäevade või sõprade käest, kes olid kodutütardeks ja astusid liikmeks peale tutvustust. Organisatsioonis meeldivad kõige enam laagrid, mida mainisid 15 kodutütart, õppused ja koolitused ning enamus üritustest. Tegevuse kohapealt mainiti ka „Ernakese eelvooru” ja “Matkamängu” ning oluliseks peeti ka uute tutvuste saamist. Küsitlusest selgus, et suurem osa vastanutest, 20 kodutütart, ei muudaks organisatsioonis midagi. 11 vastanut soovib astuda Kaitseliidu või Naiskodukaitse liikmeks. Üllatavalt selgus, et üle poole vastanutest pole Kodutütarde organisatsiooni ajalooa tuttav, kuid mainiti et soovitaks olla. Organisatsiooni tegevus mõjutab liikmete igapäevaelu. Toodi välja, et organisatsiooni tegevused sisustavad vaba aega ja muudavad igapäevaelu huvitavamaks.

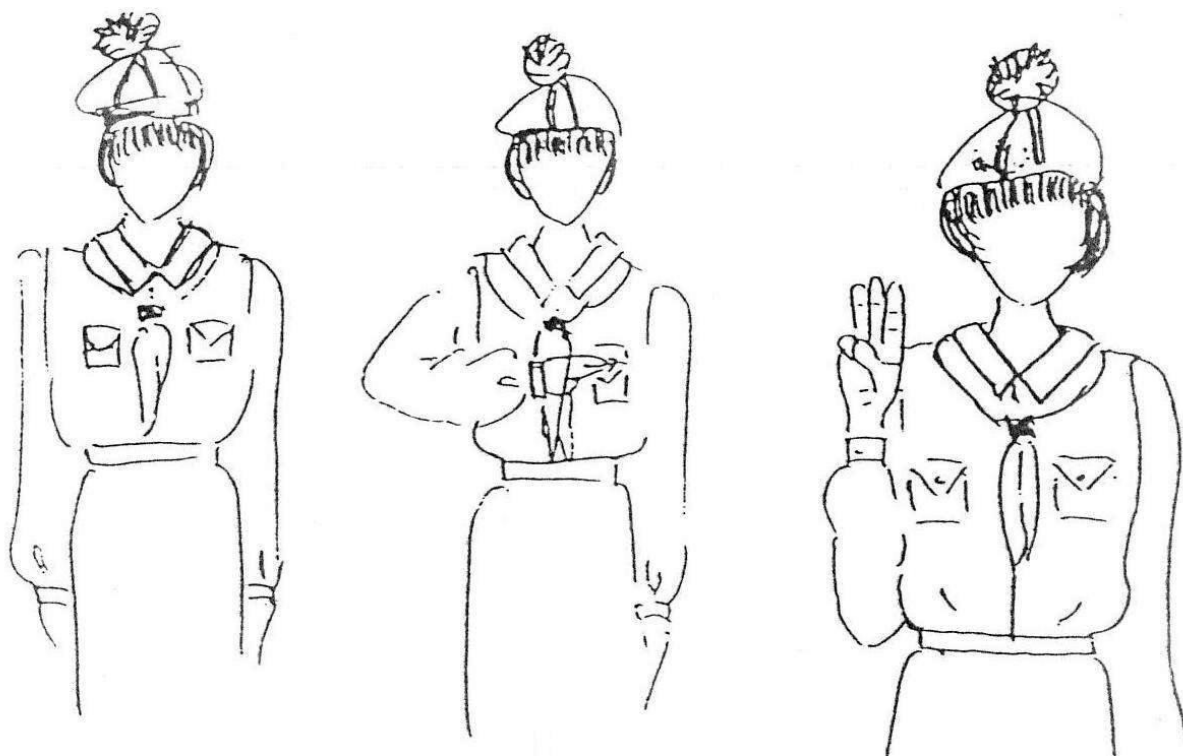
Lisa 4. Kodutütarde endine tervitus lipule



Lisa 5. Kodutütarde tervitus



Lisa 6. Kodutütarde nüüdisaegne tervitus lipule



Lisa 7. Süboolika ja tunnustused

Sümbolika

Kodutütarde üldmärk



Kodutütarde lipp



Tunnustused

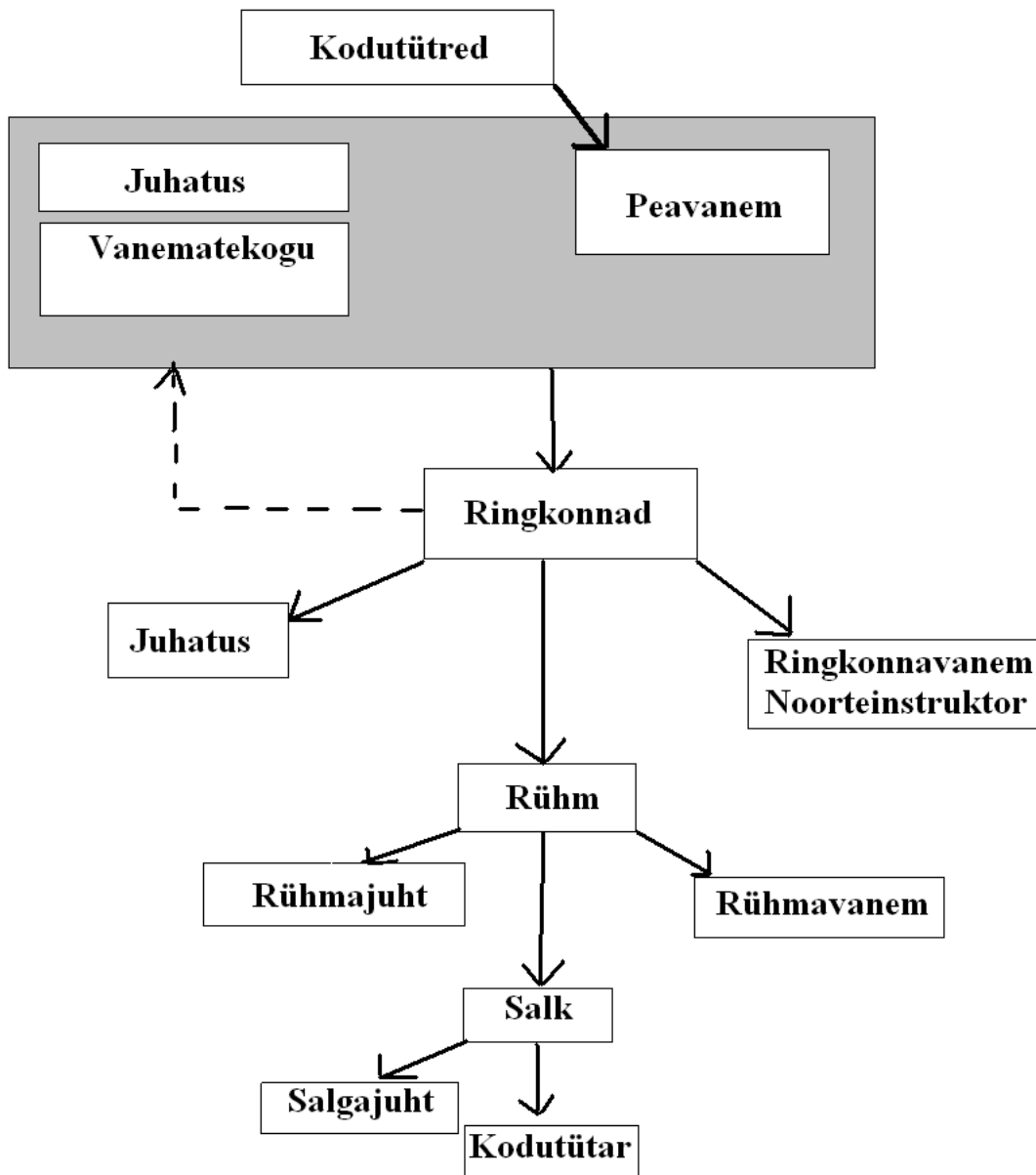
Kodutütarde tunnustusrist



Kodutütarde hoolsuspael



Lisa 8. Kodutütarde struktuur



Lisa 9. Järgutäpid ja nende asetus



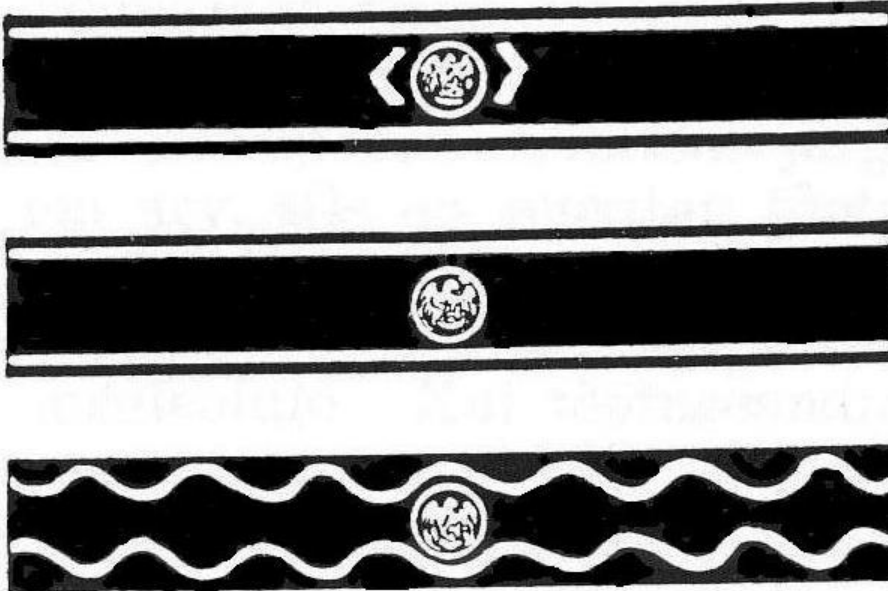
IV järgu kodutütar- järgutäpp nr 1

III järgu kodutütar- järgutäpid nr 2 ja 3

II järgu kodutütar- järgutäpid nr 2, 3, 4

I järgu kodutütar- järgutäpid nr 1, 2, 3, 4

Lisa 10. Vanemate käelindid



Lisa 11. Rühma ja salga hindamisraamatute näited

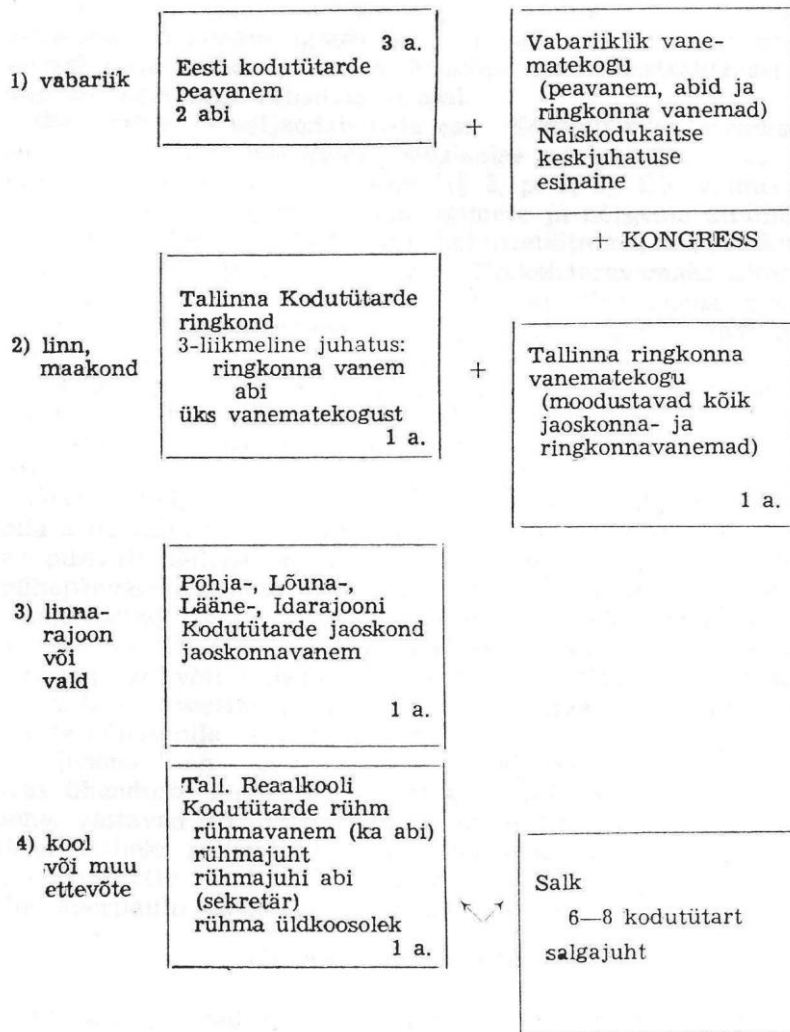
Näide salga hindamisraamatust.

Kuu- päev	Mille eest	+	-	Kuu kokkuvõte		Hindamise kuu		
				punktid	punktid		+	-
				(nimi)				
3. IX	Rühma koondus	3	—					
10. IX	IV järgu katsed	20	—					
20. IX	Salga kartulikooremise võistlusel tulnud I ko- hale	3	—					
30. IX	Eksis II seaduse vastu	—	10	10	26	September 1936		
5. X	Salgakoondus	3	—					
8. X	Lökkejutt	10	—					

Näide rühma hindamisraamatust.

Salk	Kodutütre nimi	+	-	Salga kokkuvõte		Hindamise kuu
				+	-	

Lisa 12. Organisatsiooni juhtimise näide



Lisa 13. Intervjuu Helja Jõudvaldiga

1. Mis aastatel olite kodutütar?

Vastus: Aastatel 1936-1939

2. Millises ringkonnas ja rühmas?

Vastus: Järva ringkonnas ja Tori rühmas

3. Miks otsustasite astuda just kodutütreks?

Vastus: Astusin ema soovil, kuna talle meeldis see nimetus Kodutütred ja samuti oli ta uhke selle üle, et tal oli oma kodutütar.

4. Kas olete ka tänapäeval Kaitseliidu ja/või tema eriorganisatsioonidega seotud?

Vastus: Ei ole, sest pärast sõda ei avanenud enam võimalust uuesti sellega tegelema hakata. Olid mitmed võimuvahetused ja hiljem, kui ajad muutusid olin ma juba liiga vana.

5. Mis on organisatsiooni tegevusest meelde jäänud?

Vastus: Meelde on jäänud riviõpe, mitmesugused mängud, kokkutulekud ja kaunistamine. Liikumised ja enamik harjutusi oli ravis. Harjutusi sooritati vile järgi, mis sarnanes morsele. Vastav arv vilistamisi tähendas mingit liigutust, mis kõigil peas oli ja teadsid. Mängud arendasid kehaliselt ja vaimselt, lisaks õpetasid ka suhtlemist. Olid ka ülemaalsed ja ringkonna kokkutulekud. Olulisel kohal oli oskus kaunistada erinevaid paiku ja muuta ümbruskond kaunimaks.

6. Kuidas ja kuidas on kodutütreks olemine mõjutanud teie elu?

Vastus: Kodutütreks olemine jäädvustas südamesse isamaa-armastuse, mis pole kustunud tänaseni. Kindlasti andis see ka jäädavad mälestused, mis on meeles elulõpuni. Peale selle ka kodu ja pere hindamise ja ühtsustunde ning eluks vajalikke õpetusi näiteks meditsiini ja suhtlemisoskuse ja samuti oskuse hinnata end ja oma käitumist.

7. Kas oleksite tahtnud või tahate praeguses organisatsioonis midagi muuta?

Vastus: Ei, kuna tollel ajal ei olnud sellist mõtetki, kõik oli ideaalselt korraldatud. Samuti olin niivõrd lühikest aega, et ei osanud midagi muud tahtagi. Praeguse organisatsiooni tegevusega ei ole kahjuks kursis ja seega ei oska selle kohta midagi öelda.